

PRZYPRAWIĆ SIĘ (33) *vb pf*

się (21), się (10).

a jasne (w tym 1 r. błędne znakowanie).

inf przyprawić się (7). ◇ *fut 3 sg* przyprawi się (4). ◇ *praet 2 sg m* -eś, -ś się przyprawił (2). ◇ *3 sg m* przyprawił się (6). *f* przyprawiła się (1). ◇ *1 pl m pers* -chmy się przyprawili (1). ◇ *3 pl m pers* przyprawili się (2). ◇ *plusq 1 pl m pers* -smy się byli przyprawili (1). ◇ *imp 2 sg* przypraw się (1); -[w], -(w) (1). ◇ *1 pl* przyprawmy się (1). ◇ *con 1 sg m* bym się przyprawił (1). ◇ *2 sg m* by się przyprawił (1). ◇ *1 pl m pers* byśmy się przyprawili (1). ◇ *2 pl m pers* byście się przyprawili (1). ◇ *part praet act* przyprawiwszy się (3).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI w. (dwa z niżej notowanych przykładów).

I. W funkcji zwrotnej (32) :

1. *Przygotować się do spełnienia lub osiągnięcia czegoś, przysposobić się; praeparare se Vulg; disponere PolAnt (13) :* ále ták maľz rozumieć o tym naświęty^m Sákrámencie że choćby nabárzies się vkorzył/ choćiaby też naipilniey się przyprawił/ iednák godny^m doľtátecznie być nigdy niemożesz/ ábyś w dom twoy gościá ták zacnego przyiáľ. *KarnNap D2v; Dzień tym stráľzny będzie/ dzień łmętku y nędze/ co się Pána przeli/ zá nim iść nie chćieli [...]. Przetoż się przyprawmy/ wľzech złości przelstańmy/ ták Pána czekaymy/ ná modlitwách trwaymy ArtKanc A10v; [BibRadz Job 33/5 (Linde s.v. przyprawić)].*

przyprawić się do czego (1): Przyľtoyno iest bárzo Soboty pościć dla trzech przyczyn: [...] 2. Abyľmy się do świętá náľzego Niedzielnego/ y do goręťľzey modlitwj/ y łľuchánia łłowá y zakonu Bożego przyprawili. *SkarJedn 234.*

przyprawić się k(u) czemu (2): (nagł) Gdy [w czasie zarazy morowej] wynidzieľz z przybytku twego/ iako się maľz ktemu przyprawic. (-) *FalZioľ V 62v. Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.*

[przyprawić się k komu przez co: A Ták vvažay to naprzod łobie pilnie/ ábyś nágotowaľ Pánu łwemu drogę do siebie/ ktory iuż oto idzie ná zbáwienie twoie. Przyprawźe się kniemu przez prawdziwą pokutę á náwrocenie do niego WujPosN 1584 I 36 (Linde s.v. przyprawić).]

przyprawić się na co (4): Ná drugi rok Cefarz [...] poľłaľ do krolá Boleľłáwá proľząc prez [!] vmowę łľufzną/ áby kniemu przyiechaľ do Báberku/ obiecuiąc mu to iż ná tym łzkodować nie będzie. Krol ná tho łľufźnie się porádzil y przyprawil/ iechaľ do Cefárzá do Báberku doľyc poćciwie y oľtroźnie *BielKron 352; Ale gdy [św. Marek Aretuzjański] vľľyľzaľ/ iľz dla nie^{so} chrześćiany pogáńľtwo poimáło y wiázáło [...]/ wroćil się do miáľtá: y dobrowolnie w oczách wľzytkich łľdzi iawnie chodil/ y łľdowi się onemu łwym nieprzyiáćiołom poháńcom w ręce podaľ: dobrze się ná onę przygodę ćierpliwością przyprawiľwzy. *SkarŻyw 273, 374. Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.**

przyprawić się czym (2): *SkarŻyw 273; O byście onych łtarych Senatorow oycow wáľzych iáko łynowie dobrzy náśładowáli/ á do ták trudney rády wchodząc/ łákrámenty się przyprawili: rychleybyście z wáľzych łeymow poćciechę náleźli SkarKazSej 661a.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: ku temu (1), na to (1); aby, iżby, że] (3): Proľzę cie naucz nas iako się mamy przyprawyc abyľmy godnie á doľtoynie przyeľli ten łacrament? *SekłKat X4v; LubPs ffv; Tochmy łobie vmyľlili Y ná to się przyprawili. Iźbychmy wám pokazáli Y*

wierzami powiádali. Iftą práwie Hiftorią S pílmá świętego zebraną. O Kryftowym zmartwychwftaniu
MWilkHist A4.

Szereg: »przyprawić się i przygotować« (1): Przypraw fie y przygotuy y wftyłtko mnoftwo twoie
ktore fie zgromádziło ktobie *Leop Ez 38/7.*

W przen (1) : Xtałtownye fie dullá ma przypráwi ku themu/ Ze fpołu z nędznym cyálem chwałę
Pánu fwemu/ Sławnye wyznáwác będye *LubPs ffv.*

Przen (1) :

W porównaniu (1): LubPs E3 cf Zwrot.

Zwrot: »w drogę się przyprawić« (1): Sítał fie yák oblubyenyec ten Pan wffechmogący/ Z
wielkymi dáry do nas zázwdy przychodzący/ Práwye yák mocny obrzym w drogę fie przypráwił/
By fie nam z nyebá fwego s wftytkim dobrem zyáwił. *LubPs E3.*

2. Ozdobić się, upiększyć, przystroić (6) : *BielŻyw 6;* Y sítało fie że tá ifta Kfiężná imieniem Lucyná
przyprawiłfy fie/ przyfzła przed oycá przed iego goście/ y poczęła gąść á plęłác *HistRzym 12v.*

przyprawić się w co (2): Bog by[ł] niegdy ptaki zebrał/ Aby im też Krolá wybrał: Iż któryby z
nich cudnieyfzy/ Byłby kroleftwá godnieyfzy. Wroná gdy to vsłyżała/ I fwá żadność ná fie znála:
Cudnych ptaków pierza nabyła: A w ono fie przypráwiła. *BierEz K2. Cf »przyprawić się w odzienie«.*

Zwroty: »ochędoźnie się przyprawić« (1): Acz bych miał wypifác ftroie pocztow ich/ Inadz tu
máło pothym/ owa był iáko fie ktho mógł naochędoźniey á okazałey przypráwić/ według fwoich
obyczáiw. *BielKron 414.*

»przyprawić się w odzienie [jakie]« (1): [*Judyta*] Vmyłfy fie chędogo á przypráwiłfy w odzienie
cudne/ wzywłfy s sobá fluzebnicę/ fzła do woyská Holofernefowego *BielKron 113v.*

Przen (1) :

przyprawić się ku czemu (1): RejPos 3v cf »stroić się a przyprawić«.

Szeregi: »stroić się a przyprawić« (1): Abowiem íam cie on nadobnie vczy/ iáko fie małz ftroić á
przypráwić w przybytku fwoim ku przyięciu iego *RejPos 3v.*

[»przyprawić się i zgotować«: bocz przyfzła fwaczba [...] Baranka/ y Zona iego [= *Kościół*]
fgotowała fze {<przy>prawyla fze y fgothowała} *TomZbrudzAp 19/7.*]

**3. Narazić się na coś złego, sprowadzić na siebie nieszczęście; accersere sibi, attrahere sibi, consciscere
sibi Mącz [w tym: o co (9)] (12) :** Profzę Cię tedy [*Chryste*]/ zmiłuy fię nademną/ á odpuść mi grzechy
moie [...]. Day mi to/ ábym nie przypráwił fię o fád/ tym wzywaniem niepokalánych táiemnic twoich
LatHar 211.

przyprawić się w co (1): [Przeto Wam to oznajmujemy i przytym chcemy, abyście mowieli s
jej k(rolewską) m(iłością), żeby tym wieściam, ktore tam tu stąd noszą, wiary nie dawała, a stąd
niepotrzebnych frasunkow przed się brać nie raczeła, abowiem za takowymi frasunki może się
w niemałe zdrowia swego naruszenie przyprawić *ListyPol II 1548/51*]. *Cf »w nieszczęście się
przyprawić«.*

przyprawić się czym (2): GórnDworz Xv; [Jezu] któryś z ták wielkim nakładem dofyc doftátecznie
oddalił od nas wfzelkie karánia/ o ktorefmy fię grzechámi ná fze mi byli przypráwili: [...] *LatHar 283.*

Zwrot: »przyprawić się ku chorobie« (1): Adsciscere morbum, Przyprawić się ku chorobie. *Mącz* 373a.

»o lekkość się przyprawić« = *zhańbić się* (1): Incurrere in dedecora, Sam się o lekkość a fromotę przyprawić. *Mącz* 79d.

»o niełaskę się przyprawić« (1): Bo áczkolwiek mogli by się o niełalkę Bożą/ y wiekuiłte potępienie/ táki człowiek nie przyprawić/ ktoryby nie czuiąc ná się grzechu śmiertelnego/ bez przygotowania do stołu Pánłkiego przyštąpił *LatHar* 244.

»w nieszczęście się przyprawić« (1): Tu ipse tibi hoc accersivisti atque attraxisti malum, Sameś się w to niefzczęście przyprawił. *Mącz* 461b.

»przyprawić się o złą (a. nietrefną) sławę« [*szyk zmienny*] (2): A chocia thá będzie cnotliwą/ iednak rośpułnym łmiechem/ zbytnie beśpieczną/ á świegotliwą mową/ przyprawi się o nietrefną sławę. *GórnDworz* Xv, Dd4v.

»o szkody się przyprawić« (1): żeś łobie płomienie piekielne/ dułze twej miłej łplugáwienie/ dárow Bołkich włzczerbienie y łławy nárułzenie ziednał/ y o inłze rozłiczne vtráty y łłkody się przyprawił. *LatHar* 110.

»przyprawić się k(u) śmierci, o śmierć« = *consciscere sibi mortem* *Mącz* [*w tym: o śmierć albo ku śmierci* (1)] [*szyk zmienny*] (2:2): Bo y Seneca do Lucillufa w Epiłtole XXIII. powiad[*a ze*] się Cato nie tilko Czełarza ale y na [łame⁸⁰] łiebie gniewał, á łwymi rękoma kłmie[rci się pr]zyprawił *BielŻyw* [126]; Vigiliis et Inedia sibi conscivit mortem, Ani łpiąc áni yedząc przyprawił się o łmierć. *Mącz* 100a, 391a.

4. *Pozbawić się czegoś* (1) :

Zwrot: »o gardło się przyprawić« = *zabić się* (1): Consciscere fere ad mortem pertinet, plerunque enim legimus, mortem sibi conscivit, Sam się o gardło przyprawił. Sam się zábił. *Mącz* 373a; [*PismaPolit* 577].

II. *W funkcji biernej: zostać wyposażonym w możliwości* [czym] (1) : Práwo też to żadnego pożytku nie niešie/ ktore się dobrą exekucją/ y pilnym wykonánim nie opátrzy/ y potężnością do przymulzenia nie przyprawi. *SkarKazSej* 699a.

Synonimy: **I.1.** *przygotować się, przysposobić się, przyuczyć się*; **2.** *ochędożyć się, okrasić się, ozdobić się, przybrać się, przystroić się.*

Formacje współrdzenne cf PRAWIĆ.